

Östgotaspel

Östergötlands Spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordf: Toste Länne

ordforande@ostgotaspel.se

Nr 1, mars 2014, årg 14

Ansv. utgivare: Toste Länne

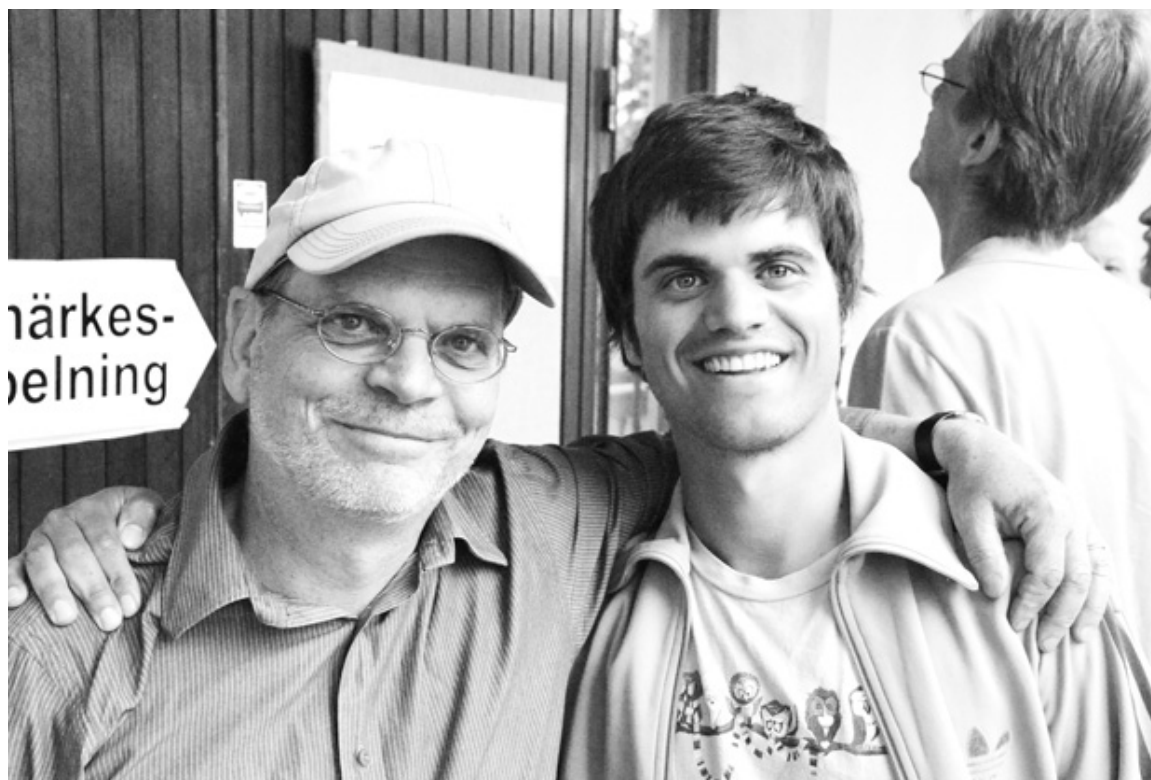
Redaktion:

Barbro Wijma, Håkan Wasén,
Katarina Hammarström

E-post: redaktor@ostgotaspel.se

Silver och brons inte bara i Sotji...

Lyckliga Zornmärkesvinnare i Tobo: Per och Axel Jensen.

Foto: Peter Pedersen

INNEHÅLL

ÖSF NYTT: Arkivet	2	Spelstämma Ringarum 24.5	5
ÖSF NYTT: Ledare	3	Numrets låt	6
Kallelse och dagordning årsmöte	3	”Källan i Slaka”	6
Riksspelmän i våra bygder:		Folkmusiklinjen i Gamleby	7
Per Jensen på säckpipa	4-5	Kalendarium	8

STYRELSE

Ordförande: Toste Länne, tel. 013-104024, 0708-541267, ordforande@ostgotaspel.se

Sekreterare: Barbro Wijma, tel. 013-162212, sekreterare@ostgotaspel.se

Kassör: Mats Ekman, tel. 013-152336, kassor@ostgotaspel.se

Ledamöter: Katarina Hammarström, Håkan Wasén.

Suppleanter: Per Eckerbom, Staffan Lensell, Tommy Jonsson.

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, 011-319876, spelledare@ostgotaspel.se

Medlemsärenden: Ingrid Ährlin, tel 0707-740665, medlem@ostgotaspel.se

Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 013-52536, hansnobe@passagen.se

Hemsidesansvarig: Staffan Lensell, webb@ostgotaspel.se

Östgotaspels redaktion: B. Wijma, redaktor@ostgotaspel.se, K. Hammarström, kaham@telia.com, H. Wasén, h.wasen@telia.com

ÖSF NYTT:

Välkommen att använda ÖSFs arkiv!

Förbundet har ett ganska omfattande och väldigt spännande arkivmaterial som förvaras på Linköpings föreningsarkiv. Vi är nu en medlemsförening där. Därför har styrelsen beslutat om regler för hur ÖSFs arkiv är tillgängligt för oss medlemmar. Det är nämligen en av våra medlemsförmåner att kunna använda förbundets arkivmaterial. Den som inte är medlem måste gå via styrelsen för att få titta på materialet.

Det bästa är att börja med att titta på ÖSFs arkivförteckning som ligger på vår hemsida, för att se vad som finns och under vilket arkivsignum (arkivkod) det aktuella materialet ligger. Har man svårt att hitta rätt i förteckningen kan man få hjälp på Linköpings föreningsarkiv. Sedan går man helt enkelt till föreningsarkivets expedition på Linköpings stadsbibliotek. Expeditionen har öppet månd 08.00-12.00, tisd 12.30-16.30, onsd 08.00-11.30 samt 12.30-16.00 och torsd 12.30-16.30. Där talar man om vad man vill beställa fram, och sedan får man sitta i bibliotekets forskarsal och titta på det. Obs! Ändra inte handlingarnas ordning i arkivboxarna (då stämmer inte arkivförteckningen längre)!

Enklaste sättet att skaffa sig kopior är att fotografera med egen kamera eller mobil. För större kopiaorder kontakteras förbundets arkivarie som hjälper till med det. Man kan inte låna hem materialet utan fullmakt från styrelsen.

Följande regler har beslutats 140113 av styrelsen:

- Arkivet är tillgängligt för alla medlemmar i Östergötlands spelmansförbund, genom att man kontakter expeditionen för Linköpings föreningsarkiv, som ligger i Linköpings stadsbibliotek. Man kan då få titta på materialet i bibliotekets forskarsal. Icke medlemmar måste gå via styrelsen för att ta del av arkivet.
- Om en medlem önskar kopior ur arkivet eller vill lyssna på en inspelning, så kontakter man förbundets utsedda arkivarie, som hjälper till med det. Större kopieringar till icke medlemmar kan vi göra mot en avgift.
- Hemlån ur arkivet är bara tillåtet för styrelsemedlemmar eller personer med fullmakt (på papper) från styrelsen, t.ex. förbundets arkivarie. Hemlån kan t.ex. vara aktuellt vid större kopieringar (av inspelningar eller papper), eftersom föreningsarkivet endast kan bistå med enstaka papperskopior mot avgift. Styrelse-

---

ÖSF – NYTT fortsättning...

medlemskap kan styrkas med kopia av årsmötesprotokollet.

Utnyttja din medlemsförmån att själv leta bland originallåtar och annat i arkivet! Lycka till med forskningen!

Om du har frågor får du gärna höra av dig till undertecknad på 0702-27 45 23, e-post: kaham@telia.com. Eller till förbundets arkivarie Hans Norberg, tel. 013-525 36 eller e-post: hansnobe@passagen.se.

Text: Katarina Hammarström

Ledare

Hej och varmt välkomna till ÖSF:s årsmöte lördagen 12/4 som hålls på Valla folkhögskola. Samma helg har Sveriges Spelmäns Riksförbund - SSR - årsmöte i Linköping, också det ute på Valla.

Ta vara på möjligheten att spela med duktiga spelmän från hela Sverige under lördag kvällen. Om ni vill ha middag så finns möjlighet till det - se text nedan.

Vårhälsningar
Toste Länne

VÄLKOMNA TILL ÅRSMÖTE 140412 KL.17.30 PÅ VALLA FOLKHÖGSKOLA!

17.30 Årsmöte ÖSF

19.00 Middag tillsammans med SSR delegater
Därefter spel och dans...

Om du vill delta i middagen behöver du anmäla detta till sekreterare@ostgotaspel.se senast 31.3. Maten kostar 275 kr (varmrätt, efterrätt, kaffe; exkl. dryck).

Motioner till årsmötet skall vara styrelsen tillhanda senast 28.3. Maila din motion till sekreterare@ostgotaspel.se eller sänd den per brev: Barbro Wijma, Montörsg. 1, 58737 Linköping

DAGORDNING ÅRSMÖTE 140412 på Valla Folkhögskola, Linköping

- § 1. Mötets öppnande
- § 2. Val av ordförande och sekreterare för årsmötet
- § 3. Har årsmötet sammankallats stadgeenligt?
- § 4. Fastställande av dagordningen
- § 5. Val av justeringsmän, tillika rösträknare
- § 6. Föredragning av styrelsens verksamhetsberättelse
- § 7. Föredragning av styrelsens ekonomiska redogörelser
- § 8. Revisionsberättelsen
- § 9. Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen
- § 10. Val av styrelse och funktionärer
- § 11. Fastställande av medlemsavgift
- § 12. Fastställande av budget
- § 13. Övriga frågor

Betalat i tid? Rätt emailadress?

Informationen för medlemsavgift och försäkringspremie distribuerades i januari. Tänk på att om du har försäkring så försvann skyddet om räkningen inte var betald på förfalldagen den sista januari. Betalar du senare gäller försäkringen först dagen efter det att betalningen är bokförd hos oss. Dröj inte - försenade inbetalningar orsakar onödigt extra arbete och kostnader för spelmansförbundet!

Glöm inte att meddela red. om du har ändrat mailadress - varje mailutskick får vi besked att några mail inte nått fram!

RIKSSPELMÄN I VÅRA BYGDER

ÖSTGÖTASPEL startar en serie där bygdens riksspelmän får komma till tals. Först ut är ”de yngsta” och i det här numret presenteras **Per Jensen** som 2013 fick silver på säckpipa för ”rytmiskt och variationsrikt spel. Samtidigt fick sonen **Axel** brons på fiol!

Vad gjorde att du började spela överhuvudtaget?

Jag började spela i mitten av 1970-talet för att jag blev helt fångad av folkmusiken. Fiolen är mitt huvudinstrument och det har jag spelat sedan dess. Från första början fångades jag av den lokala musiken och har sedan dess ägnat mig åt folkmusik från Östergötland och Småland, framförallt från Södra Vi, Kinda, Åtvid och kusten i gränstrakterna mellan länen. Jag är helt enkelt förälskad i de här låtarna, särskilt sextondelspolskorna. Så snart jag lärt mig att pilla fram melodier på min fiol tog jag kontakt med Pelle Björnlert och besökte honom. Han introducerade mig i det östgötska spelsättet, lärde mig låtar och har förblivit min stora förebild sedan dess.

Varför valde ju just detta instrument?

Redan innan jag började spela något själv fascinerades jag av säckpipan. Bordunklangen är så suggestiv och det är något alldeles speciellt med den nasala tonen och de ”klipp” man gör vid tonbild-

Per Jensen presenterar sig...

57 år, arbetar som professor vid biologivärdningen på Linköpings universitet.

Bor i Opphem utanför Rimforsa med fru, två hundar och har fyra utflugna söner (varav Axel uppehåller fioltraditionen i familjen).

Förutom folkmusiken är jag nästan osunt sportintresserad, särskilt av fotboll och hockey.

Inom musiken är min stora besvikelse att jag inte kan spela piano och att jag är helt oduglig på musikteori (tonarter, ackord och sånt).

Till vänster: Per i full aktion med sin säckpipa i Tobo.

Fotograf: Peter Pedersen

ningen. På 70-talet träffade jag Henry Höög från Västervik, som var en pionjär på den svenska säckpipan och sedan var jag fast för det instrumentet. Jag köpte min första pipa 1979 från Leif Eriksson i Insjön och ska strax hämta min pipa nummer fem från en byggare i Uppland.

Hur uppstod idén att bli Riksspelman? Hur länge hade du satsat tid och energi på det projektet?

Jag fick mitt bronsmärke på fiol redan 1980 och fick sedan diplom före silver 1988. Spelade upp några gånger till på fiolen, men nerverna blev sämre och sämre med åren. Jag kunde helt enkelt inte spela vettigt inför jury. Hade i princip gett upp när min svåger, Danne Lundberg (chef på Svenskt Visarkiv), föreslog att jag skulle pröva på säckpipan. Han tyckte jag hade en god chans på det instrumentet. Jag provade några gånger och i somras gick det vägen.

Vad har det inneburit för skillnad för dig att ha den utmärkelsen? I spelkretsar och i vardagen?

Eftersom jag inte är ung längre tror jag inte utmärkelsen har så stor betydelse för annat än min egen självkänsla. Det är en märklig känsla att ha titeln efter alla dessa år! Och det har inneburit en nytändning i mitt eget spel. Jag jobbar på, förbättrar mitt spel, lär mig nya låtar och knyter många kontakter. Jag märker att man möts med en lite större respekt i spelmanskretsar, vilket är kul för egot. Så visst har det varit värt insatsen!

Hur ser ditt spelande ut nu, till vardags?

Jag övar på pipan och mina andra instrument varje dag. Spelar också mycket på mina andra instrument. Fiolen såklart, men även spelpipor, stråklarpa, nyckelharpa och durspel. Jag är med i tre olika grupper. Slottets Spelmän är en trio bestående av mig, Bengt Ståhlbom och Mats Lundborg. Vi har spelat ihop sedan ungdomen och nuförtiden fokuserar vi på att vårda traditionen efter Ragnar Andersson, en spelman som vi alla kände personligen. Blå Spelmän är en trio med säckpipa, munspel och dragspel, som spelar vemodig musik från Finland till Polen. Och Åsundens Spelmän är vårt glada spelmanslag i Kisa som spelar låtar från Kindabygden.

I den position du nu har – vilket råd vill du ge en folkmusikintresserad person som vill börja spela ett instrument? Hur börjar man...? Och vad finns det för skäl att börja spela just säckpipa?

Jag tror att det bästa är att träffa någon med folkmusiken i blodet så att säga, för att lära sig. Kommunala musikskolan i all ära, men jag är en stor vän av traditionen. Man ska inte bara lära sig att spela rent tekniskt, utan det handlar lika mycket om hur och varför man spelar låtarna. Jag är lite orolig för trenden i folkmusiken, som går mot nån slags allmän spelmansmusik. Men den lokala traditionen, som är själva själen i musiken för mig, den riskerar att bli mer och mer utspädd. Så - mitt råd är: lär dig gärna teknik och instrument på musikskolan, men se till att komma i kontakt med någon som har traditionen i fingrarna och vårda dit eget lokala spelsätt.

Säckpipa är ett suggestivt instrument. Det är relativt enkelt och har stora begränsningar (t ex bara en oktav och fasta toner, så man kan bara spela i

en tonart om man inte byter spelpipa), men det är samtidigt utmaningen. Du lär dig grunden i säckpipespel på ett par veckor, men sen kan du hålla på livet ut och förbättra och utvecklas. För några år sedan var det mycket pulande med rörblad och tätning av säcken, men om man i dag köper en pipa av någon av de duktiga byggarna får man ett lättskött instrument som kräver minimalt med underhåll. Man kan alltså börja spela på riktigt nästan direkt.

Har du någon undanträngd vision om vad du skulle vilja göra för folkmusiken om du hade tid och möjlighet?

Jag skulle vilja utveckla låtkurserna. Jag går gärna på kurs själv, men uppläggen är ofta lite enahanda. Man lär sig i princip en ny låt och energin går åt till att minnas hur låten går. Jag älskar att undervisa och skulle gärna pröva nya koncept. En kurs skulle kunna byggas runt låtar som alla kan innan och så ägnar man sig åt framförandet, traditionen och variationerna. Det finns oändligt många sätt att spela en takt med sextondelar i en polska - hur gör en traditionsmedveten spelman? Nu pratar jag främst fioltradition, men det kan utvecklas till andra instrument. När jag spelar säckpipa, eller durspel eller vilket instrument som helst, jobbar jag hela tiden med att få till fraseeringar och rytmer som gör musiken levande, instrumenttypisk (idiomatisk, som man säger) och samtidigt förankrad i den lokala traditionen.

Text: Per Jensen och Barbro Wijma

SPELSTÄMMA

HEMBYGDSBERGET I RINGARUM

LÖRDAGEN DEN 24 MAJ KL 13,00

SERVERING
LOTTERIER

Hembygdens Folkdanslag
Svenska Folkdansringen

GRÄLLETRANSPORT
FRÅN PARKERINGEN

Allspel Buskspel Spellista

Ringarums
Hembygdsförening

Numrets låt (från Oskar Svenssons notsamlingar)

Håkan Wasén berättar: Oscar Svensson från Linköping (1854-1926) vann Östergötlands första spelmanstävling i Söderköping 1908 och var mycket framstående. Hans notsamling donerades till Östergötlands Spelmansförbund 2012 och digitaliseras f.n. Ett smakprov erbjuds här!

"Källan i Slaka, en bok om svensk folkmusik" - snart klar!

På **Slaka Spelmansstämma** lördagen den 6 september släpper vi boken om folkmusiken i Slaka med omnejd! Boken blir avslutningen på landsbygdsutvecklingsprojektet **Slakamusiken** som genomförts i Leader Folkungaland med Östgötamusiken som huvudman och mig, Marie Länne Persson, som projektägare.

I boken kommer att finnas en CD-skiva med nutida tolkningar av den musik som tecknades ned av Johan Haqvin Wallman i Slaka för 200 år sedan. Musiken består av Medeltida ballader, sånglekar och dansmelodier. Låtarna på CDn är exempel på den musik som kommer att finnas på noter i boken men framförs av tolv olika konstellationer - 10 folkmusika-

liska, 1 konstmusikalisk och en både och!

Boken kommer att innehålla text om traditionsbärande och upptecknare i det traditionsområde som hade Slaka som centrum, text om de olika musikformerna samt en hel del noter. Den ges ut på Atremi förlag.

Mer om boken, skivan och projektet hittar man på <http://slakamusiken.wordpress.com>

Text: Marie Länne Persson

Medverkande: Bessman, Blåqvint, Christer och Christina Samuelsson, David Sjöberg, Helene Ranada och Gunnar Cedersund, Korp (Gunnar Nordlinder och Karen Petersen), Linköpings Unga Spelmän (LUS), Låtande Tjejer, Slaka Balladforum, Torbjörn Lungberg och Emma Källström, Trio Frikadell, Östgöta Brasskvintett & Marie Länne Persson.

Inspelningshelg!
Foto: Jan Lundqvist

Musiker se hit!

Fotograf Märta Hedin

Kursen vänder sig till dig som vill utveckla din musikaliska och konstnärliga förmåga. Innehåller bland annat repertoarkännedom om folkmusik i allmänhet men småländsk i synnerhet, ensemblespel, individuella lektioner, grundläggande musikteori, dans/rytmik, sång och ensemble tillsammans med Visskolans kursdeltagare.

Huvudlärare är riksspelman Pelle Björnert.

I utbildningen kommer det även medverka ett antal gästlärare. Teori och läroledd undervisning varvas med praktik i form av konserter, danskvällar och mindre turnéer.

Folkmusikutbildningen på Gamleby folkhögskola är högskoleförberedande.

Förkunskaper: Du ska ha relativt god kunskap på ditt instrument. Du ska ha viss erfarenhet, men framför allt vara intresserad, av att spela "på gehör" Bland sökande görs ett urval vilka kallas till inträdesprov. I urvalsjuryn finns representanter för Folkmusiklinjen och Visskolan.

Ansök senast 15 april!

Mer information om skolan, kurserna, ansökan, boende m.m. hittar du på vår hemsida

www.gamlebyfolkhogskola.se

PELLE BJÖRNLET BERÄTTAR HUR DET HAR VARIT

Nu har det gått över ett halvår med den nystartade Folkmusiklinjen på Gamleby folkhögskola.

Pionjäreleverna är åtta till antalet och deras huvudinstrument är fioler och klarinett. Flera av kursdeltagarna spelar även andra instrument som t.ex. nyckelharpa, mandola, dragspel och bas.

Gruppen är en skön blandning av olika personligheter i olika åldrar. De är mycket ambitiösa och jobbar både med sin egen utveckling och utveckling av gruppen.

Förutom den schemalagda undervisningen har vi genomfört flera roliga projekt:

- Konserter tillsammans med Visskolans elever, bl.a. en lokal variant av "Jul i Folkton" som lockade en stor och nöjd publik i både Västervik och Gamleby.
- Ett antal offentliga danskvällar i Folkparkens "Skyttepaviljong".
- Just nu sätts ett konsert- och dansprogram som ska framföras på ett tiotal ställen.

Flera gästlärare har bidragit med olika temata: Anna Nyander dans och rytmik, Johan Hedin repertoar- och ensemblespel, Ellika Frisell ergonomi och övningsstrategi och Magnus Gustafsson polska på olika sätt.

NÅGRA ELEVRÖSTER GENOM MAGNUS OCH HELENA

Välkommen att söka till folkmusiklinjen i höst!

Här har vi spelat låtar så att fingrarna blöder, nött sulor på dansgolvet och haft en himla trevlig studieperiod tillsammans. Våra eminenta lärare har bjudit in oss och utmanat vår musikalitet, vässat både vår teknik och vårt uttryck. Allt som allt har det inneburit ett nytt sätt att se på och känna folkmusiken.

Något som har varit särskilt givande är samarbetet med musikerna på visskolan. Vi har spelat ny inspirerande musik med nya arrangemang som även har tagit oss utanför folkmusiken. Vi har haft förmånen att få lära oss av Pelle Björnert, den bästa inom småländsk folkmusiktradition, med ett skönt och eget sound. Vi ångrar inte en sekund att vi sökte till folkmusiklinjen.

Ta chansen du också!

ÖSTGÖTASPEL

2014 nr 1

KALENDARIUM

Folkmusik i Linköping

ordnar mindre konserter,
danskvällar, folkmusikkaféer
- se info@folkmusik.nu

Folkmusikcaféer i Linköping i Hemslöjdsgårdens mysiga lokaler, Läroverksg. 7, med spel, dans, och fika efter en timmes visstuga. Arr: <http://www.folkmusik.nu>

2014-03-05 kl. 19.00

2014-04-02 kl. 19.00

2014-05-07 kl.19.00

Danskväll till lokala spelmän!

Landerydsgården, Bokhagsv. 10

2014-03-15 kl. 19.00

Folkmusikveckan i Linköping

2014-05-02 - 05-07

med bl.a.

2014-05-02 kl. 19.00

Ulrica Bodén band - konsert och danskväll

*

Folkmusik i Norrköping: FiN festivalen

2014-05-24 - 05 26

Dynamo

<http://finfestivalen.se>

*

ÖSF:s årsmöte

2014-04-12 kl. 17.30

Valla Folkhögskola, Linköping; se sida 3

Spelstämma Ringarum

2014-05-24 kl. 13.00

Gatufestivalen Musik & Dans Söderköping

2014-06-14 kl. 11.00

Spelmansstämma Kleven

2014-07-05

Korröfestivalen

2014-07-17 - 07-21

Lär dig dansa menuett i Gunnebo!

Låtkurserna med *Eva Blomquist Bjärnborg*, *Pelle Björnlert*, *Kalle Almlöf*, *Ulf Störling*, *Erik Pekkari* och *Peter "Puma" Hedlund* under Petter Dufvastämman den 9-11 maj är i det närmaste fulltecknade men det finns fortfarande platser kvar på danskursen. Där blir det utläring av en skånsk menuett och även några danska menuettvarianter. *Bosse* och

Gina Nyander från Helsingborg lär ut den skånska

menuetten och *Karin Wallin* står för musiken. *Bent Melvej* från Århus lär ut den danska

menuetten till musik av gruppen "Rasmus". Jag hoppas att många dansare skall komma till Petter Dufvastämman och även delta i menuettkursen. Det blir en givande kurs med synnerligen kompetenta lärare. Kostnaden är 1100 kr och i det priset ingår alla måltider samt inträde till gammeldanskvällen under fredagen och folkmusikkonserten under lördagen.

Varmt välkomna till Petter Dufvastämman!

Peter Pedersen, Västervik

Skicka gärna in uppgifter på aktiviteter som kan intressera läsarna till redaktor@ostgotaspel.se! Annonser på hemsidan - kontakta: webb@ostgotaspel.se. På hemsidan www.ostgotaspel.se finns de senaste uppdateringarna av evenemang. Nästa Östgotaspel kommer i maj-juni. Deadline för bidrag: 1.5.